

Det hendte i 1991

En årskavalkade trykket i Årbok for Den norske kirke

JANUAR 1991

7.

Knut Andresen tar over etter Johannes Ulltveit-Moe som direktør i Kirkerådet.

18.

Lederne for de to sentrale rådene i Den norske kirke, Kirkerådet og Mellomkirkelig råd, sier i et kondolansebudskap til Kong Harald V at Kong Olav V var "til gagn og signing for Norge og Den norske kirke". Uttrykket "til gagn og signing" ble brukt av biskop Arne Fjellbu under kongesigningen i Nidarosdomen i 1958. Landesorgen etter kongens død innledes kl.1200 ved at kirkeklokkene ringer.

20.

Kong Olavs bortgang markeres under høymessen i alle landets kirker, ifølge brev fra Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet via biskopene. Under forbønnen blir det bedt for Norges nye konge og hans familie.

30.

Kong Olav begraves fra Oslo domkirke. Biskop Andreas Aarflot forretter. Kirkeklokkene ringer en time etter gravferden.

FEBRUAR 1991

3.

Prost Sigurd Osberg vigsles til ny biskop i Tunsberg etter Håkon E. Andersen. Biskop Andreas Aarflot foretar vigslingen i Tønsberg domkirke. På grunn av hoffsorg deltar ingen fra kongehuset.

7.-20.

Kirkenes Verdensråds sjuende generalforsamling holdes i Canberra i Australia. Generalforsamlingen samler 1.000 delegater og 2.000 rådgivere og observatører fra 320 protestantiske og ortodokse kirker i over 100 land. Hovedtema er "Kom Hellig Ånd - forny hele skaperverket". Den norske delegasjonen består av redaktør Per Voksø, leder, biskop Bjørn Bue, generalsekretær Trond Bakkevig, lektor Anna Jacobsen, direktør Sigrun Møgedal, dekanus Turid Karlsen Seim og stud.med. Anne Tveter. Tveter og Bue velges inn som norske representanter i sentralkomiteen i KV. Ved møtestart appellerer eksekutivkomiteen i KV til alle parter i Golfkrigen om å gå til forhandlingsbordet. Ved møteslutt vedtar generalforsamlingen en uttalelse som krever at Irak og de allierte styrkene går til øyeblikkelig våpenhvile i Golfkrigen, mot blant annet stemmene fra Den engelske kirke. Det er uenighet i møtet om Den Hellige Ånds rolle i forhold til andre religioner. Møtet vedtar dokumentet "Kirkens enhet", som er en oppskrift i arbeidet for økt enhet mellom kristenhetens ulike kirker. Dokumentet uttrykker hva kirkene står sammen om og hva som

gjenstår før enheten blir synlig.

18.

Kirkerådet vedtar å redusere antall faste råd og utvalg fra 17 til 8 og faste råds- og utvalgsmedlemmer fra 63 til 40. Kirkerådet vedtar å arrangere Norske Kirkedager hvert fjerde år, neste gang 7.-11.juli 1993 i Fredrikstad.

MARS 1991

7.

Programsekretær Kristin Aalen Hunsager i NRK får Brobyggerprisen 1991 for sine programserier "Jeg tror, du tviler, hvem vet?" og "Slik tolker jeg teksten" i NRK program 2 i radio. Norske Kirkeakademiers Fellesråd deler ut prisen.

18.

Eidsivating lagmannsrett stadfester byrettsdommen i avskjedssaken mot residerende kapellan Ludvig Nessa i Borge prestegjeld i Borg bispedømme. Nessa anker dommen til Høyesterett.

18.-21.

Vårens bispemøte på Modum i Buskerud drøfter opplegget for kongesigningen i juni. Bispemøtet foreslår for høstens Kirkemøte at det "utformes vedtak om at ved offentlig gudstjeneste i Den norske kirkes menigheter skal Tekstboken benyttes ved lesning av de foreskrivne tekster". Tekstboken inneholder Bibelselskapets bibeloversettelse. Biskopene uttaler seg også om betydningen av evangelisk klosterfellesskap og trekker fram Diakonisseklosteret på Kolbu som et eksempel.

31.

Børre Knudsen, Per Kørner og Ludvig Nessa, som alle er fradømt sine embeter i Den norske kirke, oppretter et såkalt alternativt Strandebarm prosti med Kørner som prost. Det landsomfattende prostiet er ment å fungere som en alter-nativ embetsstruktur til Den norske kirke. Kirkeminister Gudmund Hernes karakteriserer det som brudd på kirkeloven.

APRIL 1991

5.

Gunnleik Seierstad blir leder for De Forente Bibelselskapers arbeid i Europa og Midt-Østen, etter 12 år som generalsekretær i Den norske Santalmisjon.

7.

Prost Kåre Kvammen innsettes som første prost i det nyopprettede samiske prostiet, Indre Finnmark prosti. Dette skjer i Karasjok kirke med Sametings- president Ole Henrik Magga til stede.

9.

De to Oslo-menighetsbladene Talefoten, utgitt av Grefsen menighet, og Kirkeveien, utgitt av Majorstua og Uranienborg menigheter, deler førsteplassen i landsomfattende konkurranse om beste menighetsblad. 238 av landets nærmere 500 menighetsblader deltar i konkurransen i regi av Kirkens Informasjonstjeneste.

22.

Forstanderskapet på Menighetsfakultetet åpner med klart flertall for at ordinerte kvinner kan bli lærere ved institusjonen. Styret ved fakultetet skal det kommende år utarbeide praktiske retningslinjer til vedtaket. Det praktisk-teologiske seminar ved fakultetet ble åpnet for kvinner i 1976.

28.

Domprost i Nidaros, Finn Wagle, vigsles til ny biskop i Nidaros bispedømme etter Kristen Kyrre Bremer. Kong Harald og dronning Sonja var til stede under vigslingen, som ble foretatt av biskop Andreas Aarflot. Det var kongeparets første offentlige framtrøden etter kong Olavs bortgang 17.januar, og et unntak fra hoffsorgen som varte til 16.mai.

30.

Human-Etisk Forbund stiller spørsmål ved om Kong Harald er "en konge for alle" når han lar seg signe gjennom en offisiell handling.

MAI 1991

6.

Det første bibelsenteret i Sovjetunionen åpner. Senteret arbeider med trykking og spredning av bibler og er et samarbeidstiltak mellom De Forente Bibelselskaper og kirkesamfunn i Sovjet.

13.

Generalsekretær Odd Bondevik i Det Norske Misjonsselskap vinner avstemningen om ny biskop i Møre etter Ole Nordhaug. Bondevik får mer enn dobbelt så mange førstestemmer som nummer to, prost Asbjørn Gjengedal i Ålesund. Videre rekkefølge etter stemmetall er fakultetslektor Tore Kopperud, Oslo, domprost Lyder Johs.Verne, Bodø, og generalsekretær Jan A.Erichsen i Kirkens Nødhjelp. De to nominerte kvinneprestmotstanderne får flest og tredjeflest stemmer. Rektor Rosemarie Køhn blir nummer åtte med 14 stemmer og er den kvinne som får flest stemmer. En gruppe kvinnelige stortingsrepresentanter fra Arbeiderpartiet uttaler seg mot at en kvinneprestmotstander som Bondevik skal bli ny biskop i Møre.

22.

Det Norske Bibelselskap presenterer "Olavsbibelen", en praktbibel på 1.200 sider illustrert med 300 fargebilder av norsk bibel- og kirkekunst.

26.

Det Norske Bibelselskaps 175 års jubileum markeres ved folkefest om Bibelen i Oslo Spektrum der kongeparet og statsministeren er stede.

27.

Bispedømmekontoret i Nidaros får 20-40.000 telefonanrop fra publikum som vil ha en de 500 plassene som ikke er reservert under kongesigingen i Nidarosdomen 23.juni.

28.

Nord-Hålogaland bispedømmeråd uttaler enstemmig at Ragnar Andersen bør slutte som sokneprest i Kvæfjord. Bispedømmerådet anmoder biskop og departement om å gi Andersen

en annen høvelig stilling.

JUNI 1991

23.

Kongeparet signes i Nidarosdomen av Nidaros biskop Finn Wagle. Oslo biskop Andreas Aarflot holder prekenen. Alle biskopene deltar i prosesjonen. Signingskomponist er Egil Hovland.

27.

Den norske kirkes bønnebok utgis på Verbum forlag etter sju års arbeid. Biskop Per Juvkam har stått for utarbeidelsen.

30.6.-10.7.

Det Lutherske Verdensforbund holder sitt rådsmøte i Chicago i USA. LVF opphever suspensjonen av to "hvite" kirker i det sørlige Afrika. Kirkene har vært suspendert fra det lutherske kirkefelleskapet siden 1984 på grunn av uklare holdninger til apartheid. Verdensorganisasjonen fastholder samtidig sin beslutning om at sanksjonene mot Sør-Afrika må opprettholdes til situasjonen er endret. Rådsmøtet fokuserer på misjon og evangelisering og vil at medlemskirkene skal fungere som fredsskapere. Norge blir tildelt LVF's rådsmøte fra 20.-30.juni 1993.

JULI 1991

4.

Norsk Luthersk Misjonssamband holder generalforsamling i Bergen i 100 års-jubileumsåret og avviser forslag om likestilling mellom menn og kvinner i menighet og forsamling. Det skal fortsatt kreves lojalitet fra de ansatte til organisasjonens grunnprinsipp om menns og kvinners tjeneste.

26.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet sier opp Ragnar Andersen fra stillingen som sokneprest i Kvæfjord i Nord-Hålogaland bispedømme.

AUGUST 1991

30.

Høyesteretts kjæremålsutvalg avviser Ludvig Nessas anke over Lagsmannsrettens dom i avskjedssaken mot ham. Nessa er dermed fradømt sitt embete som residerende kapellan i Borge prestegjeld i Borg bispedømme. Han gis ikke dispensasjon fra tap av "kappe og krage".

SEPTEMBER 1991

1.

Misjonssekretær og tidligere misjonær i Bangladesh, Torbjørn Lied (48) overtar etter

Gunnleik Seierstad som generalsekretær i Den norske Santalmisjon.

8.

Residerende kapellan Torbjørn Olsen vigsles i Vår Frue kirke i Tromsø til prest i Den katolske kirke. Det er første gang siden 1602 at en tidligere luthersk prest går over til å bli katolsk prest.

20.

Første doktordisputas holdt ved Menighetsfakultetet. Cand.teol. Gunnar Heiene forsvarer sin avhandling om "Den menneskelige stat. Antropologi og politikk hos Eivind Berggrav." Hittil har doktorander fra fakultetet disputert ved Universitetet.

21.

Kirkenes Verdensråds sentralkomitemøte møtes i Geneve og vedtar omorganisering av verdensorganisasjonen, blant annet som følge av sviktende økonomi. Tallet på faste fagenheter reduseres fra 17 til 5 og antall ansatte fra 340 til 270 i løpet av 1992. Tre nye medlemskirker bringer tallet opp i 320 for verdens største kirkefelleskap. Møtet vedtar å hjelpe øst-kirker med utdanning av kirkelige arbeidere. Det appelleres til de splittede kirkene i Jugoslavia om å bidra til å skape fred.

22.

Organisasjonenes Fellesråd (OF) blir på sitt møte på Gran på Hadeland enige om å fortsette som to nye organer: Et kontaktforum for kristelige organisasjoner (KOF) som et internt drøftingsorgan for administrative og organisasjonsmessige saker, og et åpent møte for foredrag og debatt. OF er gjennom 53 år kjent for Geilo-møtene i januar hvert år.

OKTOBER 1991

1.

Kirkens OL-kontor åpner på Lillehammer med to heltidstilsatte OL-prester. Biskop Georg Hille er leder av Kirkens OL-komite.

2.

Bispemøtet stiller seg i en omfattende uttalelse om "Embetsplikt og lojalitet" samlet bak biskop Even Fougner's vurderinger i Nessa-saken. Biskopene tar for seg de tre sakene mot Børre Knudsen, Per Kørner og Ludvig Nessa og gjør det klart at "valgmenigheter innenfor og i konkurranse med Den norske kirkes menigheter er brudd på den enkelte prests ordinasjonsløfte. Bispemøtet kommer også med uttalelser om arbeidsløshet etter møte med LO-leder Yngve Hågensen og NHO-leder Karl Glad, og om barns rettsstilling etter møte med barneombud Trond-Viggo Torgersen. Biskopene oppnevner strategiutvalg til å arbeide med abortspørsmålet med biskop Sigurd Osberg som leder.

4.

Forslaget til statsbudsjett for 1992 legges fram. Forslaget gir kirken mulighet til å opprettholde virksomheten på samme nivå i 1992 som i 1991. Kirkelige reaksjoner på at det bare foreslås ni nye kirkelige stillinger, mens utdanningssektoren på samme departements budsjett tilgodeses med 1200 nye stillinger.

17.

En gruppe unge med tilknytning til Norges KFUM/K overleverer (gjennom "ræpping") en liste med ungdomskrav til kirken ved Kirkerådets direktør Knut Andresen.

18. Kirkerådet og Institutt for Kristen Oppseding (IKO) undertegner en 15 punkts samarbeidsavtale om fordeling av ansvar og oppgaver ved innføring av Plan for dåpsopplæring i Den norske kirke.

12.-23.

En delegasjon fra Kirkenes Verdensråd under ledelse av generalsekretær Emilio Castro besøker Sør-Afrika - for første gang på 30 år. Hensikten er å uttrykke støtte til de sør-afrikanske kirkene i overgangen fra et apartheid-samfunn til et demokratisk ikke-rasedelt Sør-Afrika. Delegationen møter også den sør-afrikanske presidenten, Frederik de Klerk og ANC-lederen Nelson Mandela.

25.

Myndigheten til å fastsette regler for bruk av kirker utenfor de forordnede gudstjenester og kirkelige handlinger overføres ved kongelig resolusjon fra Kongen i statsråd til Kirkemøtet.

NOVEMBER 1991

1.

Medialeder og tidligere Japan-misjonær Tor Berger Jørgensen (45) overtar som ny generalsekretær i Det Norske Misjonsselskap etter Odd Bondevik, som er utnevnt til ny biskop i Møre bispedømme.

9.

Ti tusen Oslo-borgere møter fram på Youngstorget i Oslo og vender Arne Myrdal ryggen under et møte han arrangerer. Det skjer blant annet etter oppfordring fra Oslo biskop Andreas Aarflot om å vise fremmedhat og rasisme ryggen. Aarflot møter selv fram og snur ryggen mot Myrdal. Det tilsvarende skjedde da 4.000 mennesker møtte fram på Myrdal-møte i Brumunddal 20.september.

10.-15.

Det åttende Kirkemøte i Den norske kirke holdes i Bergen. Møtet åpner med en TV-overført gudstjeneste i Mariakirken, der kong Harald deltar. Hovedforedraget om kirkenes oppdrag i det nye Europa, er ved generalsuperintendent Günter Krusche, Berlin. Kirkemøtet vedtar en 5-årig Plan for dåpsopplæring i Den norske kirke. Betenkningen "Ung i kirken" førstegangsbehandles. Regelverk for bruk av kirker vedtas. Den nye utgaven av Tekstboka godkjennes til bruk ved gudstjenester i Den norske kirke. Forsøksperm for gudstjeneste og liturgi og en veiledende ordning for sørgegudstjeneste vedtas.

17.

Generalsekretær i Det Norske Misjonsselskap, Odd Bondevik (50), vigsles til biskop i Møre bispedømme etter Ole Nordhaug. Biskop Andreas Aarflot forretter med kongeparet til stede.

28.11.-14.12

Biskop Even Fougner er en av to lutherske biskoper i Europa som deltar på en ekstraordinær bispekonferanse i Vatikanet. Den nye åndelige situasjonen i Europa etter omveltningene i øst

er tema for konferansen.

DESEMBER 1991

8.

Freds- og menneskerettssøndagen på 2.søndag i advent preges av en postkortaksjon for årets vinner av Nobels Fredspris, Aung San Suu Kyi, som sitter i husarrest i Burma.

13.

Kirkerådet og Mellomkirkelig råd vedtar å slå sammen sekretariatene for de to sentralkirkelige organene fra 1.februar 1992.

25.

Ludvig Nessa varsler at han vil gå til sak mot staten for tap av sine presterettigheter som en følge av avskjedsdommen.